

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»
проф. Р. Савчук Роман САВЧУК
12 вересня 2024 р.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО
ОК 19**

рівень вищої освіти
ступінь вищої освіти
галузь знань
спеціальність
освітня програма

перший (бакалаврський)
бакалавр
08 Право
081 Право
Право

Розробник програми: _____ к.ю.н., доц. Антонюк Уляна Василівна
Затверджено на засіданні кафедри цивільного та господарського права і процесу
(протокол № 1 від 27.08.2024 р.)

В.о.завідувача кафедри цивільного та господарського
права і процесу

Андрій РОМАНЮК

Начальник навчального відділу

Ірина ЯЦКІВ

Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)
Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1. Анотація

Земельне право є обов'язковою компонентною дисципліною освітньої програми. Актуальність її вивчення в умовах сьогодення пов'язана з тим, що земля є основним національним багатством, перебуває під охороною держави, виконує важливі економічні, екологічні, соціальні функції тощо. Це обумовлює необхідність глибокого і всебічного оволодіння студентами знаннями щодо правових засад державного механізму використання і охорони земель. Дана дисципліна охоплює: вивчення основних категорій земельного права, його предмету, методів, принципів, системи, функцій, інститутів; ознайомлення з джерельною базою земельного законодавства України; вивчення категорій земель та правового режиму їх використання і охорони; ознайомлення з основними функціями державного управління земельним фондом України, зокрема: ведення державного земельного кадастру, землеустрою, моніторингу земель, планування використання і охорони земель тощо.

Вивчення даного курсу сприятиме формуванню умінь застосовувати та практиці теоретичні знання про форми використання земель на праві власності, праві землекористування, сервітутних прав та механізми захисту земельних прав громадян при вирішенні практичних завдань в юридичній діяльності, а також набуттю навичок застосування здобутих теоретичних знань у практичній діяльності при вирішенні земельних спорів та

1.2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета – ознайомлення та формування у майбутніх фахівців у галузі права навичок оволодіння сукупністю знань з особливостей правового регулювання земельних правовідносин, раціонального та ефективного використання земель та їх охорони, збереження, а також захисту прав та законних інтересів учасників земельних правовідносин.

Завданнями освітнього компонента є:

розуміння поняття земельного права як галузі права, його юридичної природи, категоріального апарату, принципів, джерел, функцій і предмету правового регулювання;

вивчення методології правового регулювання земельних правовідносин;

кореляція земельного права з суміжними галузями права (цивільним, адміністративним, екологічним, господарським тощо);

засвоєння теоретичних та практичних аспектів здійснення і реалізації учасниками земельних відносин права власності на землі, права землекористування, сервітутних земельних прав, правил земельного добросусідства та обмежень прав на землі;

вивчення особливостей формування та реалізації державно-правового механізму використання і охорони земель в Україні;

засвоєння правового режиму використання і охорони категорій земель з огляду на їх цільове призначення;

вивчення механізмів застосування видів юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства України.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1.

Предмет, метод, принципи і система земельного права

Основні категорії земельного права. Поняття земельного права як галузі права. Юридична природа земельного права як галузі права. Поняття земельних правовідносин. Особливості земельних правовідносин. Суб'єкти земельних правовідносин. Об'єкти земельних правовідносин. Зміст земельних правовідносин. Методи земельного права. Система земельного права як галузі права. Принципи земельного права: поняття і види. Функції земельного права. Співвідношення земельного права з суміжними галузями права. Основні напрямки та тенденції розвитку сучасних наукових досліджень у сфері земельного права.

Тема 2.

Джерела земельного права

Поняття і особливості джерел земельного права. Класифікація джерел земельного права. Конституційні основи земельного законодавства України. Земельний кодекс як джерело земельного права. Підзаконні нормативно-правові акти як джерело земельного права. Роль і значення судової практики у врегулюванні земельних відносин.

Тема 3.

Земельна реформа в Україні

Поняття і передумови земельної реформи в Україні. Етапи земельної реформи в Україні. Мета і завдання земельної реформи в Україні. Основні складові земельної реформи в Україні. Приватизація земель у контексті земельної реформи. Правове забезпечення земельної реформи в Україні. Реформування земельних правовідносин на початку XXI століття. Скасування мораторію на землі сільськогосподарського призначення у березні 2020 року і відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення в Україні в липні 2021 року.

Тема 4.

Управління у галузі використання і охорони земель

Поняття, зміст управління у галузі охорони і використання земель. Принципи управління у галузі використання і охорони земель. Види управління у галузі використання і охорони земель. Органи загальної та спеціальної компетенції у галузі використання і охорони земель. Функції державного управління у сфері використання і охорони земель. Планування використання і охорони земельних ресурсів. Поняття, мета, завдання і зміст землеустрою. Моніторинг земель: поняття, зміст і сутність. Поняття, завдання, зміст та складові державного земельного кадастру. Контроль за використанням та охороною земель. Громадське управління у сфері використання і охорони земель.

Тема 5.

Право власності на землю

Поняття, особливості та основні ознаки права власності на землі. Об'єкти права власності на землю. Суб'єкти права власності на землю. Право

власності на землі в Україні іноземних громадян, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб, іноземних держав та міжнародних організацій. Зміст права власності на землі в Україні. Форми власності на землю в Україні. Власність Українського народу на землі. Державна власність на землі в Україні. Комунальна власність на землі в Україні. Приватна власність на землі в Україні. Спільна власність на землі в Україні. Види спільної власності на землі в Україні. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

Тема 6.

Право землекористування та його види

Поняття, особливості та принципи права землекористування. Види права землекористування. Право постійного землекористування. Об'єкти постійного землекористування. Суб'єкти постійного землекористування. Право орендного землекористування. Ознаки орендного землекористування. Суб'єкти та об'єкти орендного землекористування. Умови та порядок укладення договору оренди земельної ділянки. Право концесійного землекористування. Особливості концесійного землекористування. Права та обов'язки землекористувачів.

Тема 7.

Земельні сервітути та обмеження прав на землю

Поняття сервітутів у земельному та цивільному законодавстві України. Ознаки земельних сервітутів. Види земельних сервітутів. Емфітевзис та суперфіцій. Порядок встановлення земельних сервітутів. Дія земельних сервітутів. Припинення дії земельних сервітутів. Поняття обмежень і обтяжень прав на землю. Види обмежень та обтяжень прав на землю. Правовий режим охоронних зон як вид обмеження прав на землю. Правила добросусідства у земельному праві.

Тема 8.

Земельно-правові підстави набуття та реалізації прав на землю

Набуття права на землю громадянами. Приватизація земельних ділянок громадянами. Види приватизації земельних ділянок громадянами. Форми приватизації земельних ділянок громадянами. Набуття права на земельну ділянку громадянами за давністю користування (набувальна давність). Цивільно-правові договори (купівля-продаж, рента, дарування, міна тощо) як підстава набуття прав на землю громадянами. Земельні торги в Україні. Підстави й умови набуття прав на землю юридичними особами. Особливості набуття прав на землю територіальними громадами. Набуття прав на землю державою. Набуття прав на землю іноземними громадянами, іноземними юридичними особами та іноземними державами. Виникнення і посвідчення прав на земельну ділянку та їх юридичне значення.

Тема 9.

Припинення прав на землю

Загальні та спеціальні підстави припинення права власності на землю. Відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності та для суспільних потреб. Підстави припинення права користування земельною ділянкою. Способи і порядок припинення права власності на землю та права користування земельною ділянкою.

Тема 10.

Гарантії прав на землю

Поняття і ознаки гарантій прав на землю. Види гарантій прав на землю. Юридичні засоби захисту прав на земельні ділянки. Підстави для відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Умови та порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Поняття земельних спорів. Правові засади вирішення земельних спорів. Органи, що розглядають земельні спори. Умови та порядок вирішення земельних спорів. Позасудовий та судовий порядок розгляду земельних спорів. Оскарження рішень щодо розгляду земельних спорів. Медіація як альтернатива вирішення земельних спорів.

Тема 11.

Правове регулювання економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель

Поняття і зміст економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель. Податкові та кредитні пільги громадянам і юридичним особам, які здійснюють заходи щодо використання і охорони земель. Поняття плати за землю. Правові засади плати за землю. Поняття та види оцінки землі. Умови та підстави відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва.

Тема 12.

Правове забезпечення охорони земель

Поняття і зміст правової охорони земель. Завдання правової охорони земель. Функції правової охорони земель. Підстави та умови правової охорони земель. Суб'єкти та об'єкти правової охорони земель. Система заходів щодо охорони земель. Рекультивація порушених земель. Поняття техногенно забруднених земель. Види техногенно забруднених земель. Деградовані та малопродуктивні землі. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель. Підстави для консервації земель. Порядок консервації земель. Ренатуралізація земель.

Тема 13.

Юридична відповідальність за порушення земельного законодавства

Поняття та особливості юридичної відповідальності за земельні правопорушення. Ознаки юридичної відповідальності за порушення земельного законодавства. Поняття земельного правопорушення. Ознаки земельного правопорушення. Види земельних правопорушень. Склад земельного правопорушення як підстава для юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність за порушення земельного законодавства. Цивільно-правова відповідальність за земельні правопорушення. Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 14.

Склад і категорії земель в Україні

Поняття земельного фонду України. Склад земель в Україні. Правовий режим земель. Категорії земель в Україні. Правовий режим земель запасу. Порядок встановлення та зміни цільового призначення земель.

Тема 15.

Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

Поняття земель сільськогосподарського призначення. Види земель сільськогосподарського призначення. Сільськогосподарські угіддя. Несільськогосподарські угіддя. Суб'єкти власності та користування на землі сільськогосподарського призначення. Форми власності на землі сільськогосподарського призначення. Власність на землі сільськогосподарського призначення іноземних громадян, осіб без громадянства, іноземних юридичних осіб, іноземних держав. Використання земель сільськогосподарського призначення. Охорона земель сільськогосподарського призначення.

Тема 16.

Правовий режим земель житлової та громадської забудови

Поняття земель житлової та громадської забудови. Види земель житлової та громадської забудови. Суб'єкти власності та користування землями житлової та громадської забудови. Форми власності на землі житлової та громадської забудови. Використання земель житлової та громадської забудови. Охорона земель житлової та громадської забудови.

Тема 17.

Правовий режим земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення

Поняття земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Суб'єкти власності та користування землями природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Склад земель природно-заповідного фонду. Види земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Форми власності на землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Використання земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення. Зонування об'єктів та територій природно-заповідного фонду. Охорона земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.

Тема 18.

Правовий режим земель оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

Поняття земель оздоровчого призначення. Суб'єкти власності та користування землями оздоровчого призначення. Форми власності на землі оздоровчого призначення. Використання земель оздоровчого призначення. Охорона земель оздоровчого призначення. Поняття земель рекреаційного призначення. Суб'єкти власності та користування землями рекреаційного призначення. Форми власності на землі рекреаційного призначення. Склад земель рекреаційного призначення. Використання земель рекреаційного призначення. Охорона земель рекреаційного призначення. Поняття земель історико-культурного призначення. Склад земель історико-культурного призначення. Використання земель історико-культурного призначення. Охорона земель історико-культурного призначення.

Тема 19.

Правовий режим земель лісгосподарського призначення

Поняття земель лісгосподарського призначення. Значення земель лісгосподарського призначення. Лісовий фонд України. Склад лісового фонду України. Суб'єкти власності та користування землями лісгосподарського призначення. Форми власності на землі лісгосподарського призначення.

Використання земель лісогосподарського призначення. Охорона земель лісогосподарського призначення.

Тема 20.

Правовий режим земель водного фонду

Поняття земель водного фонду. Значення земель водного фонду. Водний фонд України. Склад водного фонду України. Водні об'єкти. Види водних об'єктів. Право власності на землі водного фонду. Форми власності на землі водного фонду. Використання земель водного фонду. Охорона земель водного фонду.

Тема 21.

Правовий режим земель промисловості, транспорту, електронних комунікацій, енергетики, оборони та іншого призначення

Поняття земель промисловості. Види земель промисловості. Форми власності на землі промисловості. Використання земель промисловості. Охорона земель промисловості. Поняття земель транспорту. Види земель транспорту. Форми власності на землі транспорту. Використання земель транспорту. Охорона земель транспорту. Поняття земель електронних комунікацій. Форми власності на землі електронних комунікацій. Використання земель електронних комунікацій. Охорона земель електронних комунікацій. Поняття земель енергетичної системи. Види земель енергетичної системи. Форми власності на землі енергетичної системи. Використання земель енергетичної системи. Охорона земель енергетичної системи. Поняття земель оборони. Види земель оборони. Значення земель оборони. Форми власності на землі оборони. Використання земель оборони. Охорона земель оборони. Правовий режим використання і охорони земель іншого (спеціального) призначення.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Основна література

Підручники, посібники, наукові праці

Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колективна монографія / за ред. д.ю.н., проф. А. П. Гетьмана та д.ю.н., проф. Т. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. 576 с.

Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз: матеріали круглого столу, присвяченого 100-річчю з дня народження д.ю.н., проф. Вовка Ю.О. (Харків, 12 травня 2023 року)/ за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. 470 с.

Боднарчук О.Г. Земельне право: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 446 с.

Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підруч. / Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ: НУБіП України. 2023. 278с.

Земельне право: конспект лекцій / уклад.: М.В. Шульга, С.В. Шарапова, Т.В. Лісова та ін. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2022. 144 с.

Земельне право: навч. посібник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2020. 326 с.

Земельне право України: підручник. 3-тє вид.; за ред. М.В. Шульги. Харків, 2023. 592 с.

Колодязний М. Г. Злочинність у сфері земельних відносин: феномен і стратегія запобігання : монографія. Харків: Право, 2024. 256с.

Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми: моногр. Київ. Норма права. 2021. 308 с.

Лісова Т. В Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми: монографія. Харків: Юрайт, 2020. 396 с.

Обіг земельних ділянок с/г призначення в умовах ринку землі з 01.01.2024. Особливості земельних відносин в умовах воєнного стану / Під заг. ред. Петкова В. П. Київ. ВД «Професіонал», 2024. 674 с.

Федчишин Д. В. Реалізація та захист земельних прав в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Херсон: Гельветика, 2020. 418 с.

Нормативно-правові акти

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-14 зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року № 3852-12 зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

Водний кодекс України від 06 червня 1995 року № 213/95-вр зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.

Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року № 132/94-вр зі змінами URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31 березня 2020 року № 552-9 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>

Про використання земель оборони: Закон України 14 листопада 2019 року № 296-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1345-15#Text>

Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 року № 3613-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>

Про оренду землі: Закон України від 06.10.1998 року № 161-14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 року № 1952-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>

Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 року № 962-15 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>

Про екологічну мережу України: Закон України від 24 червня 2004 року № 1864 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>

Про затвердження Положення про Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 року № 15 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2015-%D0%BF#Text>

Про затвердження Порядку консервації земель: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 35 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/35-2022-%D0%BF#Text>

Справа «Зеленчук та Цицюра проти України» (Заява № 846/16 та 1075/16): Рішення Європейського суду з прав людини від 22 травня 2018 року URL: <https://www.echr.com.ua/translation/rishennya-u-spravi-tsitsura-proty-ukrainy/>

Справа «Антоненко та інші проти України» (Заяви № 45009/13 та 53 інші): Рішення Європейського суду з прав людини від 20 лютого 2020 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_e85#Text

3.2. Додаткова література

Антонюк У. В. Земельне право України: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ПП Голіней О.М., 2020. 100 с.

Антонюк У.В. Правові засади доступу до інформації про якість харчових продуктів у контексті забезпечення екологічних прав в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 274-277.

Антонюк У.В. Правові аспекти охорони довкілля в Україні в умовах військової агресії у 2022 році. *Право та державне управління*. 2022. № 1. С.74-80. 0,6 а.а. http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2022/10.pdf.

Борищак В.О., Ігнатенко І.В. Деякі питання створення спеціалізованих земельних судів для забезпечення ефективного захисту земельних прав. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 06. С.435-439.

Довкілля – мовчазна жертва війни. Як довго це триватиме? / С. Баран, О. Кравченко, О. Мелень-Забрамна, О. Шумило-Тапіола; за ред. О. Кравченко. Львів: «Манускрипт», 2024. 64 с.

Дудоров О.О., Письменський Є.О., Мовчан Р.О. Кримінально-правова охорона лісу в Україні: монографія. К.: Норма права, 2023. 520с.

Костяшкін І.О., Заверуха С.В. До питання безоплатного набуття права власності на землю юридичними особами. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 06. С.445-449.

Малишева Н.Р. Від довкілля Землі до космічного простору. К.: Норма права, 2023. 340 с.

Малохліб О.С. Правові засади використання земельних ділянок для житлового будівництва: моногр. / під заг. ред. проф. М.В. Шульги. Харків: Юрайт, 2021. 176 с.

Обіг земельних ділянок с/г призначення в умовах ринку землі з 01.01.2024. Особливості земельних відносин в умовах воєнного стану / Під заг. ред. Петкова В. П. Київ. ВД «Професіонал», 2024. 674 с.

Одарюк М. П. Правові засади земельних процедур: моногр. / під заг. ред. проф. М.В. Шульги. Харків: ТОВ «Планета-Прінт, 2020. 176 с.

Покальчук М.Ю., Марачук А.В., Шулепова О.О. Правове забезпечення заходів повоєнного відновлення земельних ресурсів України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 06. С.455-461.

Посібник для підготовки до іспиту з земельного права / В.І. Гордєєв, Д.М. Данілік, І.В. Ігнатенко та ін.; за ред. Т.В. Курман і Т.В. Лісової. Харків: Право, 2024. 280 с.

Сучасні теоретичні та прикладні засади права природокористування в національній еколого-правовій доктрині: монографія / за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. 912 с.

Третяк Т.О. Теоретичні проблеми земельно-правового регулювання добросусідства в Україні: монографія. К., 2021. 444с.

Чирик А. О. Спільна часткова власність на земельну ділянку: монографія; за заг. ред. проф. М. В. Шульги. Харків: Юрайт, 2020. 172 с.

Фермерські господарства як учасники цивільних та земельних правовідносин: за матеріалами судової практики: моногр. / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2022. 288 с.

Шарапова С. В. Моніторинг як головна складова системи інформаційного забезпечення землекористування та охорони земель. *Право і суспільство*. 2021. № 4. С. 105-110.

Шарапова С. В. Збереження земель лісгосподарського призначення та лісів України: окремі аспекти правового регулювання. *Право і суспільство*. 2022. №4. С.259-263.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://zakon.rada.gov.ua> Офіційний веб-сайт Верховної Ради України

<http://www.kmu.gov.ua> Урядовий портал України

<http://menr.gov.ua> Офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

<http://www.minagro.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України

<http://moz.gov.ua> Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України

<https://www.davr.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державного агентства водних ресурсів України

<http://darg.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державного агентства з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм України
<https://forest.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державного агентства лісових ресурсів України
<http://dazv.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державного агентства України з управління зоною відчуження
<http://www.geo.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби геології та надр України
<http://land.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру
<http://www.dei.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної екологічної інспекції України
<http://www.dsns.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій
<https://dpss.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

3.4. Міжнародні, зарубіжні видання

Antoniuk U., Zemko A., Donets O., Buryk M., Denysenko K., Legal regulation of environmental protection and climate change mitigation to ensure sustainable economic development. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. 14/01-XLII. P. 213-217.

Artemenko O. V. Concept of environmental information: problems of legislative interpretation. *Law. Human. Environment*, 2019. 10(2). P. 54–59
<https://doi.org/10.31548/law2019.02.006>.

Katarzyna Frączak-Banach, Evolution of Biodiversity Protection in the Framework of European Common Agricultural Policy. (2024) 04 (01) *Journal of Environmental Law & Policy* P. 105-129.
<https://grassrootsjournals.org/jelp/jelp04.01.05-fr%C4%85czak-banach.pdf>.

Nataliia Malysheva and Anna Hurova Environmental Consequences of the Kakhovka H.P.P. Destruction in Ukraine: Challenge and Opportunity for International Justice. (2024) 04 (01) *Journal of Environmental Law & Policy* P. 84-104.
<https://grassrootsjournals.org/jelp/jelp04.01.04-malysheva-hurova.pdf>.

Theresa Uzoamaka Akpoghome, Nkechinyere Huomachi Worluh-Okolie Protection of the Environment under International Humanitarian Law Regime: Challenges and Way Forward. (2024) 04 (02) *Journal of Environmental Law & Policy* P. 47-70. <https://grassrootsjournals.org/jelp/jelp04.02.02-akpoghome-worluh-okolie.pdf>.